

מזהה סטודנט

326882

מזהה מבחן

001000285225

תאריך בחינה

יום רביעי, 16 ביולי 2025

שם קורס

דיני מסים

מרצה

פרופ' נסים יעקב

ניקוד שאלות פתוחות	ציון מבחן מקורי	ציון מבחן מחושב	פקטור	ציון מבחן סופי
91.50	91.50	91.50	8.50	100.00

סיכום

מספר שאלה	ניקוד	ניקוד מירבי
1	28.50	30.00
2	50.00	50.00
3	13.00	20.00

משך הבחינה: שעתיים.

חומר עזר: ניתן לעשות שימוש בכל מקור לימוד. ניתן לעשות שימוש בדפי טיוטה וכלי כתיבה.

הנחיות:

הבחינה מורכבת משלוש שאלות. עליכם לענות על כל השאלות.

תמציתיות, בהירות ומקוריות הדיון הינם בסיס להערכה, לצד השליטה בחומר.

אין צורך לסכם את הוראות הדיון, אלא יש ליישמן לעובדות השאלות.

יש להפנות לסעיפי חוק רלוונטיים, פסקי דין ודעות מלומדים.

במידה ועליך להניח הנחות עובדתיות – יש לבחור בהנחות סבירות בנסיבות העניין ולציין במפורש. **כמו כן, אין להניח את המבוקש או להניח הנחות הסותרות את הכתוב.**

מומלץ להקדיש זמן לקריאה יסודית של השאלות לפני תחילת כתיבת הפתרון.

ב ה צ ל ח ה !

שאלה מס' 1 (30 נק':)

מר ג'יימס מקגיל (להלן: "סול"), עבד כפקיד במשרד עורכי הדין "Hamlin, Hamlin & McGill" (קיימים יחסי עבודה בין סול ובין הבעלים של המשרד). בשנת 2021, התעמת סול עם מעסיקו אשר כעס עליו, צעק עליו, ופרסם ברשת החברתית כי סול שקרן ואינפנטיל. סול הגיש תביעה נזיקית עבור נזקיו מהתנהגות מעסיקו. במסגרת הסכם פשרה שאושר על ידי בית המשפט, הוסכם כי משרד עורכי הדין יפצה את סול עבור הפגיעה בשמו הטוב ועבור 3 חודשי עבודה שנמנעו ממנו בגין סכסוך משפטי זה. הפיצוי יוענק באמצעות מימון לימודי תואר ראשון במדעי המחשב עבור סול באוניברסיטה פרטית (הניחו שעלות הלימודים מסתכמת בסך של 100,000 ₪). בתום שנת 2022, חבר ללימודים של סול שילם לסול 10,000 ש"ח לאחר שהתברר שסול ניצח בהתערבות שערכו ביניהם על קבלת הציון הגבוה ביותר בקורס "אלגוריתמים בשירות רשות המיסים".

אם אין מניעה לכך, סול מעדיף לדווח על בסיס מצטבר לצרכי מס הכנסה.

דונו באירועי המס של סול על-פי דיני מס הכנסה.

שיטת הדיווח של סול- סול מעדיף לדווח בשיטת המזומנים. הנישום יכול לבחור כל עוד אין מניעה לכך על פי מבחני קבוצת השומרים- מלאי- לא מתקיים עובד כפקיד ולא מוכר סחורה. פעילות אראי ענפה- לא מתקיים, כמו כן רכיב המורכבות אינו מתקיים. הנישום ידווח בשיטת המזומנים בכל אירועי המס למעט חריגים שאציין. **סול מעוניין לדווח בשיטה המצטברת** לסול התעשרות על סך 100,000 שהוענקה לו בשווה כסף באמצעות תשלום שכר לימודים בעקבות הסכם פשרה בשנת 2021. האם התעשרות זו הינה "הכנסה" ס' 1, ממקור, החייבת במס? ההכנסה פירוטית, שכן אין מכירת נכסים. אקטיבית או פאסיבית (מגיד חזן) תדירות- נראה כי זהו אירוע תביעה חד פעמי. לנישום אין מומחיות בתביעות. ייעוד התמורה הוא לצרכים פרטיים ולא עסקיים. ההכנסה פאסיבית, לא אירוע חד"פ ולא מתמשך (ברשף).

סיווג למקור:
פיצויים- אבחון מה טיב הפרצה שהפיצה (גורדון) 1. הנזק שבגיניו התשלום ניתן הוא מפוצל לשניים: נזק ממוני בני שלושה חודשי עבודה שנמנעו ממנו וכמו כן נזק בשל פגיעה במוניטין. טיבה של הפגיעה בשכר החודשי היא פירוטית, שכן זוהי פגיעה במחזור ההכנסה השנתי, מנגד, המוניטין של האדם עשוי להיזקק לו רווחים לאורך שנים רבות, המידע ישאר ברשת לנצח ולכן לדידי הנזק הוני. (כץ) סיווג למקור- הכנסה פירוטית - פיצוי עבור תשלום דמי העבודה: יש יחסי עבודה ולכן זוהי פגיעה הכנסות ממקור של הכנסת עבודה ס' 2(1). ההכנסה שולמה בשווה כסף והיא הייתה מותרת בניכוי גם אם הייתה משתלמת כשכר עבודה מאחר והיא לנחיות העובד בלבד, שכן הוא הסיים לזה בפשרה (דן, עיריית בת ים), לכך היא טובת הנאה. שיטת הדיווח לשכיר היא שיטת המזומנים ידווח על הפיצוי בין 3 חודשי העבודה ב2021, כל עוד גיימס עדיין מועסק, ידווח על המעסיק ע"פ שיטת ניכוי במקור (ס' 164) שיעור המס: 121 (א, ב) יגיעה אישית.
החלק בפיצוי עבור פגיעה בשם טוב- כאמור לדידי הכנסה הונית- עיתוי הכינוח יהיה בשעת קבלת הרוה ושיעור המס בסך 25%- 88,89. עם זאת אם הפיצוי גרם לנישום עוגמת נפש, וניתן בגין (לדעת זה המקרה כאן, כתוצאה מהגידופים ברשת), הפיצוי פטור ממס, כיוון שאין פה התעשרות אלא השבת מצב לקדמותו. (גורדון)

במידה ויראו בהכנסה כאקטיבית, כי הנישום פעל ותבע ניתן לנסות לסווג את ההכנסה **כעסקת אקראי (ס' 2 (1):ב** לדידי יש סוטנציאל מחזוריות, אך ניתן לטעון שהעסקה היא חד פעמית לאור הנסיבות - הנישום לא עוסק בתביעות. לגבי רכיב המסחריות, לא נהוג לתפוס הכנסה זו מעסק אך ניתן לנסות להוכיח שהניסום סיכן את דמי עו"ד ולקח סיכון תוך כוונה להרוויח. (חיים קרן) לדידי לא יתקבל, בין היתר כי אנחנו לא רואים בפיצוי על עוגמת נפש כרווח. במידה וכן שיעור המס לפי ס' 121 (א, ב), עיתוי בשיטת המזומנים. **לא רלוונטי פה עסקת אקראי (ס' 2(10)), מדובר בהכנסה מפיצויים, המבחן הוא מבחן הפרצה** ס' עוללות- 2 (10) ניתן לטעון שיש להכנסה פוטנציאל להשנות שכן הוא יכול לתבוע את מעסיקיו העתדיים (קרצמר, חיים קרן), תתכן מחלוקת האם נהוג לתפוס אדם שתובע למחיתו כעסק, (ברזל ברנשטיין). לדידי לא נהוג לתפוס כעסק, אך זה התקבל בחיים קרן. במידה ויתקבל הדיווח שיעור המס יתבצע על פי ס' 121 (א+ב) בהתאם ליגיעה אישית לפי שיטת הדיווח של הנישום(בשנה שהתקבלו)

אירוע 2- לנישום התעשרות על סך 10,000 ש"ח לאחר שניצח את חברו בהתערבות בגלל שקיבל ציון גבוה המבחן קשה מאוד. האם זוהי "הכנסה" ס' 1 החייבת במס? אין מכירה, פירות. אקטיבי או פאסיבי? בשביל לזכות בפרס היה צריך ללמוד ולשקוד, כמו כן לזנום את ההתערבות עם חברו יגיעה שיטתית (ברשף) _מגיד חזן) לכאורה זוהי הכנסה מהימורים, החייבת במס בשיעור לפי ס' 2 א. לכאורה, רכיב המזל הוא חמישין אחוז, שהוא די גדול, אך בפועל, מידת היגיעה האישית הגדילה את הסיכויים והשפיעה על התוצאה ולכן ניתן לסווגה הכנסה אקטיבית משלח יד- מעורב בייצור ההכנסה הון אנושי בלבד: לנישום יש כישורים שעולים מעט על הממוצע אחרי שנה לימודים אחת, בהם הוא עשה שימוש. לא ברור אם המומחיות מספקת בשלב זה בכדי להגיר הכנסה ממשלח יד (קרצמר), כמו כן קשה, לאור שהנישום הוא 'רק' סטודנט למדעי המחשב, עסק קודם כפקיד קשה להגידו כאיש מקצוע למחשבים, או מומחה למחשבים. גם במידה ונראה בו כאיש מחשבים, מוזר לראות מניצחון בהימורים חלק מהפעולות הרגילות שעושה מומחה כזה (גבריאלה שליו)
עוללות - 2(10)- לנישום יש הזמנויות לעשות עסקאות כאלה בעתיד (חיים קרן), הוא עשה את זהבכובע, המהמר מקצועי (מקצוע שהוכר באמיתו) (ברזל, ברנשטיין). במידה ויתקבל הסיווג, ימוסה לפי שיעור מס ס' 121 (א+ב) בשנת 2022 ע"פ שיטת המזומנים.

כתבת סעיף 2(10) אך ניתחת לפי מבחני עסקת אקראי.

**היה מקום לנתח את הוצאות מימון הלימודים של סול,
האם ההוצאה מותרת בניכוי או לא.**

שאלה מס' 2 (50 נק')

בהמשך לאמור בשאלה 1, כבר בשנת לימודיו השנייה, החל סול לפתח מערכת AI המעצבת חוזי ביטוח אישיים בין חברות ביטוח ובין מבוטחים. לשם כך, שכר סול קומת משרדים במגדל יוקרה תל אביבי למשך שנתיים (2023-2024) עבור דמי שכירות שנתיים בסך 400,000 ₪. סול שהיה קצר במזמנים, שכנע את המשכיר להתיר לו לשלם רק בתום 2024 עבור שנתיים של שכירות 850,000 ₪ (במקום 400,000 ₪ במהלך כל שנת שכירות). סול עבד בגפו בקומת המשרדים ששכר ימים כלילות על המערכת שהגה. לאחר שנת פיתוח במהלך 2023, סול השיק את המערכת אשר זכתה לפעילות משמעותית בשוק הביטוח במהלך שנת 2024. לצורך התפעול של המערכת, טיפול בלקוחות, פרסום ושיווק וכיו"ב, גייס בתחילת שנת 2024 חמישה עובדים אשר אכלסו את מרבית שטח קומת המשרדים. במהלך שנת 2024 היו הכנסותיו של סול מחברות ביטוח הכלולות במערכת שלו (ומעבירות לו תשלומים לפי היקף הביטוחים שנעשים באמצעות המערכת של סול) 5 מיליון ₪. בחודש דצמבר 2024, חברת "ביטוח בטיח", אחת הלקוחות של סול, העניקה לסול ביטוח לפעילותו לשנת 2025 כהוקרה לפעילותו ולתרומתו. אם אין מניעה לכך, סול מעדיף לדווח על בסיס מצטבר לצרכי מס הכנסה.

דונו באירועי המס של סול על-פי דיני מס הכנסה.

סול מעדיף לדווח על בסיס מצטבר לצרכי מס הכנסה, לכן שיטת הדיווח לגבי כל אירוע המס היא מצטברת - בה הדיווח נעשה המועד בשנה בה קמה הזכות המשפטית לקבל את ההכנסה, ועיתוי ההוצאות קם במועד שבה קמה החובה המשפטית להוציאם.

הוצאה : בשנת 2023, סול התחייב לשלם 400,000 לשכירות משרדים במגדל יוקרה תל אביב למשך שנתיים (2023-2024) ההתחייבות לתשלום היא רק בסוף 2024, אך לפי השיטה המצטברת החובה המשפטית קמה במועד האספקה, ומהשרדים סופקו לו ב-2023, ככל שזהו הוצאה בייצור הכנסה, היא תוודח ב-2023.

ההוצאה תותר בניכוי כל עוד היא הוצאה בייצור הכנסה (ס' 17+32, ורד מחזור), ידידי ההוצאה מקובלת בעסקים של הייטק, ומסייעת לניסוחם להגדיל את פוטנציאל ההכנסות שלו ושל לקוחות יקחו אותו באופן רציני. נתון כי שכר סול משרדי יוקרה במרכז תל אביב, ייתכן והוא מפיק הנאה מכך, אך היא לדידי טלפה לעומת הפאן העסקי שבה ואיננה מעורבת. ולכן מותרת בניכוי (ורד מחזור). במידה ולא תתקבל דעת, ניתן לחפש מדד במציאות לפיצול בין הפאן העסקי לפרטי שבה (ורד פרי)-למשל, ננכה בייצור הכנסה את העלות השוק של משרד צנוע המתאים לאדם אחד, שכן הנישום עובד בגפו בשנת המס הראשונה ושאר הדיון בהוצאות יוכר לגבי החלק היחסי העסקי (לדעתי לא צריך לעשות זאת). **בשביל מטרות אלו במיוחד קיים הסדר ההוצאה המפורזת**, פקיד שומה יכול להגביל את ההכרה בהוצרה אם היא מוגמת לצכי הנישום (ס' 30). ההוצאות יופחתו ממקור ההכנסה מעסק, שכן הן תורמות בייצור הכנסה (ס' 12(1)- ראה מטה סיווג מקור ההכנסה. ההוצאה פירותית החובה לתשלום דמי שכירות עבור כל שנה, צפוי לסייע בהפקת הכנסה באותה שנה בלבד (גם אם הוא משלם שכירות לשנתיים, זה לא הופך את ההכנסה להונית שכן שכות השימוש שהוא מקבל שנתיים). לכן ההוצאה תופחת מהכנסות מעסק עיתוי: לפי השיטה המצטברת, דמי השכירות ינוכו כהוצאות בייצור הכנסה לפי השנה בה קמה החובה המשפטית להוציאם (400,000 כל שנה - 2023, 2024).

ב-2023 הוצאות בעלות אופי הוני - פחת.
ב-2024 הוצאות בעלות אופי פירותי.

הוצאות נוספת של 50,000 ש"ח - עבור עיקוב בתשלום: מה שניתן לראות כריבית "דמי שכירות על הכר" (צימרמן). ההוצאות יותרו בניכוי כל עוד השימוש בקרן ההלוואה הוא לייצור הכנסה (ס' 17(1)א). השימוש בקרן ההלוואה הוא לייצור הכנסה, (ס' 17+32) שכן ללא התשלום הנוסף לא היה יכול מממן את המשרדים ולעבור מהן, ולכן הן הכרחיות ויתרו בניכוי. כאן, גובה ההלוואה, הוא 800 אלף והנישום לא משלם ריבית על כסף נוסף מעבר לכסף הנחוץ לו בשביל לממן את השכירות על המשרדים, הזמן של הלוואה והוצאה חופפים. יש קשר ישיר בין ההלוואה לפעילות מפיקת ההכנסה, ולכן ההוצאות יותרו בניכוי. כאמור, השימוש בהלוואה נעשה לפעילות פירותית ולכן עיתוי ההוצאות מימון יופחת מההכנסות מעסק (ס' 12(1) על פי השיטה המצטברת, בשנה שקמה הזכות המשפטית להוציאן.

פס"ד פז, פי גלילות

הכנסה : לנישום התעשרות על סף 5 מיליון ₪ במהלך שנת 2024, האם זו הכנסה (ס' 1), ממקור, החייבת במס? הנישום נותן שירות ולא מוכר מוצר, לכן זוהי הכנסה שירותית. כמה שנים הנישום עובד ימים כלילות במשרדו תחילה כגפו ואז גייס עובדים, מתפעל, ולכן מדובר ביגיעה ישירה מתמשכת, שיטתית זוהי הכנסה אקטיבית (ברשף). **לבחון מגיד חזן?**

האם זוהי הכנסה מעסק (ס' 12(1)- מבחני ברשף לבחינת עסק : מלאי- לא מתקיים, ההון לא יוצא ונכנס אלא קבוע. קיומו של מנגנון פעילות חמישה עובדים צורך התפעול של המערכת, טיפול בלקוחות, פרסום ושיווק וכיו"ב, לדידי מתקיים. יגיעה אישית : כאמור לעיל, מתקיים. שיעור המס יהיה לפי ס' 121(א+ב), עיתוי : שנת 2024.

לדון במשלח יד?

בחודש דצמבר 2024, חברת "ביטוח בטיח", אחת הלקוחות של סול, העניקה לסול ביטוח לפעילותו לשנת 2025 כהוקרה לפעילותו ולתרומתו. זוהי עסקת חליפין: מדובר בשתי עסקאות נפרשות, בלתי תלויות ושקולות, ננתח אותם כשתי עסקאות שהתקבל כנגדם כסף, ונניח תמורה כפית, אחרת הצדדים לא היו מצבעים אותן. (שפר ושמרלינג). נבחן את שווי השוק של העסקאות, הוא לפי שווי הביטוח שניתן לנישום.

עסקה ראשונה : הנישום סיפק שירותי מערכת מחושב לחברת הביטוח תמורת כסף, לכן יש לו התעשרות. כאמור רעיל, ההתעשרות של הנישום משירותים הם היא "הכנסה" מעסק- (ס' 12(1) ראי את אופן סיווג ההכנסות השותפות מחמש מיליון (לעיל) (ס' 12(1). בסיס המס הוא שווי השוק של הביטוח, שיעור המס : ס' 121 א+ב, עיתוי החיוב - שווה הכסף ינתן ב-2025, אך עיתוי הדיווח על ההכנסה יתבצע על פי שיטת המצטברת ב-2024. (כאמור זוהי שיטת הדיווח שמעוניי הנישום לדווח בה).

נכסי הכהנים

עסקה שנייה: הנישום מקבל שירותי ביטוח לעסק ולכן יש לו הוצאה, ההוצאה תותר בניכוי כל עוד היא כרוכה בייצור הכנסה (ס' 17+32). ההוצאה כולה בייצור הכנסה מאחר והיא מסייעת לניסוח לעבוד ביעילות ולפעול ללא חשש מהוצאות בלתי צפויות בהמלך הפעילות העסקית. ולכן תותר (ורד מחזור). יש קשר סיבתי בין ההוצאה להפקת ההכנסה, שכן הוצאות בלתי צפויות בשל תאונות עבודה/ תביעות משפטיות, הם סיכון מסיכוי העסק על כל חברה הייטק ובכללי כל חברה (בן שחר זרעים). ההוצאה מסייעת בייצור ההכנסה באופן שנתי, והיא מבטחת לאורך השנה מהסיכונים של הפעילות השוטפת באותה השנה, וכן היא הוצאה פירותית שתוכר בניכוי מההכנסה מעסק (סיווג לעיל 12(1), לפי שיטת הדיווח, בשנה שקמה החובה המשפטית להוציאיה.

שאלה מס' 3 (20 נק'):

(א) על-פי פקודה מס הכנסה, כל תושב ישראל זכאי ל-2.25 נקודות זיכוי השוות לכ-6,500 ש"ח בשנה (לשנת 2025).

כיצד משפיעות נקודות הזיכוי על מדרגות מס הכנסה בישראל? הסבירו. (7 נק')

(ב) עלתה הצעת רפורמה במשרד האוצר לפיה סעיף 121 לפקודת מס הכנסה יוחלף בהסדר מיסוי חלופי הבא: הכנסה חייבת בישראל תחויב בשיעור מס אחיד השווה ל-30%. בנוסף, כל תושב ישראל יהיה זכאי ל-8 נקודות זיכוי השוות לכ-23,000 ש"ח בשנה.

נתחו הצעה זו או הביעו דעתכם עליה על-פי קריטריון הצדק החלוקתי ועל-פיו בלבד. (13 נק')

[הנחיה: אין צורך להשוות את הסדר המיסוי המוצע להסדר הקיים בסעיף 121 כיום. די לדון בהסדר המיסוי לגופו.]

תשובה עבור שאלה מס' 3 (20 נק')

א. נקודות זיכוי הם הפחתה מהמס לתשלום, לאחר שחושבה ההכנסה החייבת מתוך מההכנסה השנתית לפי היקף ההכנסה לפי ס' 121 לפקודה. אם כך, נקודות הזיכוי לא משפיעות שיעור המס השולי - מדרגת המס, הנקבע לפי היקף ההכנסה ורק לאחר מכן מבוצע הזיכוי.

ב. ההצעה סותר את עקרונות היסוד של מערכת המס: להצעה שני חלקים

הטלת שיעור מס אחיד של 30% ללא תלות בהיקף ההכנסה. **יעילות** - כאשר מטילים מיסים, חל באופן אינרנט אפקט ההכנסה, המייצד שינוי התנהגות הנובע בכך לנישום פחות כסף בכיס, וקשה לחזות מה ההתנגות החליפית שבמיסוי יביא את הנישום לעשות. אפקט התחלופה לעומת זאת, מציין נדבך נוסף בו ההתנהגות החלופית אליה המס יוביל, יותר ניתנת לחיזוי. אפקט התחלופה ידל כאשר השווי הכלכלי של ההתנהגות החליפית קרוב להתנהגות המקורית. מטרת מערת המס היא לצמצם את אפקט התחלופה וכאן ההצעה תוביל לבעייתיות מובהק: נישום, שעד כה התשכרו בשלושת מדרגות המס התחתונות, כעת יצטרכו לשלם נתח גדול ממשכורתם, לפי הלוגיקה שהצגתי לעיל, זה עלול לעודד אותם לבחור פשוט לא לעבוד, שכן במתוך המשכורות הנמוכות יקחו יותר מס וייתכן וכבר שעת פנאי שווה להם יותר. בהיבט נוסף, זה פוגע בצדק החלוקתי, שהיא מטרה מרכזית במערכת המס. כיום, ביטת המיסוי היא פרוגרסיבית הנממדת על פי שיעור מס ממוצע עולה עם רמת ההכנסה. זה נובע מכך ששיעור המס השולי גדל העלייה ברמת ההכנסה, וכך בממוצע הנתח שמשלמות שכבות האוכלוסייה החזוק כלכלית מהמשכורת שלהם גדול מאלו שמשכרים פחות. ההצעה תביא לשיעור מס חסי, שווה לכולם, ולא נהוג לתפוס שיטת מיסוי יחסית כפחות הוגנת חלוקתית.

הטבת נקודות זיכוי - כיום היא פרוגרסיבית, מאחר וההטבה לא ניתנת לפי תלות במדרגות מס, כולם מקבלים אותו סכום. אך **לפי ההצעה** שיעור המס המומצע יהיה אחיד, וגם הזיכוי ניתן בקו אחיד, כך שההטבה לא תתרום מבחינת הפרוגרסיביות. מבחינת אפקט התחלופה, היא כן עשויה לעודד עבודה ככל שטווח ההכנסה השנתי מתקרב ל-174,960, כיוון שנקודות הזיכוי יופחתו מההכנסה החייבת ויעלה את הערך של שעת עבודה.

מצד שני, הדבר יוצר 2 מדרגות מס -
הראשונה 0% עד הכנסה שנתית
בגובה מסוים בהתאם לזיכוי המס,
ומדרגה שנייה בשיעור 30%-מערכת
פרוגרסיבית